

Stručná a výstižná charakteristika najdôležitejších vedeckých výsledkov

Meno a priezvisko, tituly:	doc. PhDr. Klaudia Bednárová-Gibová, PhD.
Pracovisko:	Inštitút anglistiky a amerikanistiky, Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove
Funkčné zaradenie:	docentka
Odbor habilitačného konania a inauguračného konania:	Cudzie jazyky a kultúry

Vo vedecko-výskumnej činnosti uchádzačky o inauguračné konanie je možné badať od r. 2006 celkovo štyri hlavné línie výskumnej orientácie v translatológii, a to: (1) lingvisticko-translatologické aspekty nadnárodných inštitucionálno-právnych textov EÚ, (2) sociológiu prekladu, (3) psychotranslatológiu so zameraním na afektivitu správania prekladateľa a v poslednom období aj (4) presah do didaktiky prekladu (pozri hlavné publikačné výstupy z projektu KEGA 004PU-4/2023). Okrem toho disponuje uchádzačka komplexnými vedomosťami z oblasti anglickej lexikálnej sémantiky a slovotvorby, lingvistickej kulturológie a dejín anglického jazyka, čo pretavila do svojich dvoch učebníc v r. 2018 a 2019 a jedného učebného textu v r. 2014 z predmetných oblastí poznania.

V holistickej perspektíve za najdôležitejšie vedecké výsledky kandidátky s medzinárodnou akceptáciou možno považovať 4 štúdie v prestížnych zahraničných karentovaných časopisoch (*Meta*, *The Translator*, *Perspectives*, *Translation Studies* v r. 2019 – 2022, kvartil Q1) zo sociológie prekladu, 4 monografické práce (z toho 1 publikovaná v Nemecku), 1 kapitolu v zahraničnej monografii vydanej vo vydavateľstve Routledge v New Yorku a ďalších 10 štúdií publikovaných v databázových časopisoch indexovaných vo Web of Science, resp. v SCOPUSe (celkovo 15 výstupov indexovaných v databázach).

V tejto súvislosti za jednu z najdôležitejších vedeckých prác uchádzačky možno považovať štúdiu BEDNÁROVÁ-GIBOVÁ, Klaudia a Branislav MADOŠ, 2019. Investigating translators' work-related happiness: Slovak sworn and institutional translators as a case in point v karentovanom časopise *Meta: Journal des traducteurs/Translators' journal*, Québec: Les Presses de l'Université de Montréal, Roč. 64, č. 1, s. 215-241. ISSN 0026-0452. Daný

kanadský časopis patrí medzi najstaršie a najprestížnejšie periodiká v odbore translatológie, ktorého tradícia siaha až do 50-tych rokov 20. storočia; v škandinávskych krajinách je publikovanie v tomto časopise nevyhnutnou podmienkou k získaniu akademického titulu profesor. Prínos štúdie spočíva v rozpracovaní vôbec prvej socio-translatologickej štúdie svojho druhu, ktorá sa zaoberá mapovaním pracovného šťastia úradných a inštitucionálnych prekladateľov na Slovensku z komparatívnej a kauzálnej perspektívy. Štúdia v kontexte sociálnej translatológie, psycho-translatológie s dôrazom na pracovnú psychológiu ako aj prúdu *translátorológie* (angl. translator studies) predstavuje výsledky transdisciplinárneho výskumu so špecifickým dôrazom na dve skupiny právnych prekladateľov – úradných aj inštitucionálnych – s cieľom prispieť k aktualizácii nutného spoločenského povedomia o percepcii ich statusu a pracovnej spokojnosti. Výsledky výskumu apelujú na kritické parametre sociálneho statusu a prestíže prekladateľského povolania. Štúdia zároveň transponuje u nás relatívne málo známe a využívané koncepty socio-translatológie do slovenského translačného priestoru, a prináša tak relevantný súčasný pohľad na prácu úradných a inštitucionálnych prekladateľov ako aj determinanty ich pracovného well-beingu. Z doteraz 9 zaznamenaných ohlasov na danú vedeckú štúdiu považujeme za mimoriadne významný zahraničný databázový ohlas v karentovanom časopise *The Interpreter and Translator Trainer*:

[1] VAN EGDOM, Gys-Walt, CADWELL, Patrick, KOCKAERT, Hendrik et al., 2020. A turn to ergonomics in translator and interpreter training. In: *Interpreter and Translator Trainer*. Roč. 14, č. 4, s. 363-368. ISSN 1750-399X. SCOPUS/WoS.

ako aj ohlas od škandinávskych odborníkov na sociológiu prekladu:

[1] RUOKONEN, Minna a Elin SVAHN, 2024. What do we know about translators' job satisfaction? : an exploratory overview of research results. In: *Translation Spaces*. Roč. 13, č. 1, s. 7-31. ISSN 2211-3711. WOS:001224799500007; SCOPUS.

Daný ohlas pochádza zo špeciálneho čísla renomovaného translatologického časopisu *Translation Spaces* (vydáva John Benjamins: Amsterdam) venovanému výskumu pracovnej spokojnosti prekladateľov, pričom ďalších 5 štúdií daného čísla obsahuje ďalších 13 citačných ohlasov na práce uchádzačky z predmetnej oblasti výskumu. O dôležitosti vedeckého dopadu štúdie *Investigating translators' work-related happiness: Slovak sworn and institutional*

translators as a case in point svedčí aj jej preklad do španielčiny autormi M. F. Tarazona Montero a F.A. Bernal Restrepo v r. 2023 z dôvodu popularizácie vedeckých poznatkov pre región Latinskej Ameriky:

[1] TARAZONA MONTERO, M. F. a F. A. BERNAL RESTREPO, 2023. Investigación de la felicidad laboral en los traductores: el caso de los traductores jurados e institucionales eslovacos. In: *Ciencias sociales y educación* [online]. Roč. 12, č. 23, s. 449 [cit. 18. decembra 2023]. ISSN 2590-7344. Dostupné z: https://revistas.udem.edu.co/index.php/Ciencias_Sociales/article/view/4582 WOS:001109161800015.

V neposlednom rade bol predmetný publikačný výstup v rámci poslednej komplexnej akreditácie v r. 2022 zaradený medzi 25 top výstupov Filozofickej fakulty PU v Prešove posudzovaných v rámci určeného obdobia periodického hodnotenia s výborným hodnotením.

Uchádzačka ďalej považuje za reprezentatívnu vedeckú prácu kapitolu BEDNÁROVÁ-GIBOVÁ, Klaudia a Mária MAJHEROVÁ, 2023. Emotions and literary translation performance: a study using the Geneva emotional competence test. In: S. HUBSCHER-DAVIDSON a K. LEHR, eds. *The Psychology of Translation: An Interdisciplinary Approach*. New York: Routledge, s. 99-129. ISBN 978-0-367-69062-5. Kapitola v zahraničnej vedeckej monografii bola publikovaná po mimoriadne náročnom recenznom konaní v prestížnom vydavateľstve Routledge, pričom jej editorkami boli renomované odborníčky v predmetnej problematike z Veľkej Británie a Švajčiarska. V kapitole autorky po prvýkrát v slovenskom recepčnom priestore venujú pozornosť vzťahu medzi málo pertraktovanou emocionálnou kompetenciou (EK) prekladateľov a kvalitou ich translátu v umeleckom texte na materiáli poviedky *The Shawl* od americkej spisovateľky C. Ozickovej. Na rozdiel od skorších štúdií, v ktorých sa presadzoval skôr holistický prístup k hodnoteniu EK, sa kapitola zameriava na parciálne emocionálne kompetencie – t. j. rozpoznávanie emócií, porozumenie emóciám, zvládnutie emócií a manažment emócií, a skúma ich možný vplyv na kvalitu prekladu pomocou nového ženevského testu emocionálnej kompetencie (tzv. test GECó, Schlegel – Mortillaro 2019). Súčasťou kapitoly bolo aj vlastné vypracovanie návrhu metodiky hodnotenia kvality umeleckého prekladu z dôvodu zabezpečenia možnosti replikovateľnosti štúdie a porovnania výsledkov v budúcnosti. Vzhľadom na nedávny čas publikovania eviduje kandidátka na kapitolu 2 dôležité zahraničné citačné ohlasy:

[2*] HUBSCHER-DAVIDSON, Severine, 2024. Psychological sustainability in the translation professions: findings from two intervention studies. In: *Mikael: Finnish Journal of Translation and Interpreting Studies* [online]. Roč. 17, č. 1, s. 8, 22 [cit. 7. mája 2024]. ISSN 1797-3112. Dostupné z: <https://journal.fi/mikael/article/view/135918>

[1*] SHIH, Claire, 2024. Affect and emotion in translation process research. In: C. Y. SHIH a C. WANG, eds. *Translation and Interpreting as Social Interaction: Affect, Behavior and Cognition*. London: Bloomsbury Publishing. Bloomsbury Academic, s. 3, 15. ISBN 978-1-3502-7931-5. SCOPUS.

Za významnú vedeckú prácu kandidátky možno ďalej považovať monografiu GIBOVÁ, Klaudia, 2010. *O preklade anglických právnych textov EÚ. Lingvisticko-translatologická analýza*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity. ISBN 978-80-555-0229-8. Ambíciou monografickej práce, jednej z prvých svojho druhu na materiáli anglických inštitucionálno-právnych textov na Slovensku, je preskúmať právny jazyk a štýl v preložených úradne revidovaných dokumentoch EÚ a následne zmapovať v nich aplikované prekladateľské postupy. Využitím kombinácie kontrastívnej textovej analýzy, analyticko-deduktívnej metódy a čiastočne korpusovej analýzy sa prvá analytická časť monografie zameriava na rozbor konštitutívnych znakov právneho jazyka a štýlu nadnárodných dokumentov EÚ na grafickej, gramatickej a lexikálnej rovine. Osobitná pozornosť je venovaná syntaktickým štruktúram, pasívnym konštrukciám, modálnym slovesám a nominalizácii s dôsledkami pre preklad. Druhá analytická časť monografie sa koncentruje na vytvorenie vlastného syntetizujúceho modelu prekladateľských postupov aplikovaných v eurotextoch. Výsledky monografie hybridne spájajú postupy lingvistickej a translatologickej analýzy, ktoré sú esenciálne pre komplexné zvládnutie profesionálneho prístupu k odborným textom vrátane ich translácie. Kandidátka eviduje t. č. celkovo 15 ohlasov na predmetnú monografiu, pričom z dôležitých citácií je možné uviesť napr. nasledovnú:

[4] RAKŠÁNYIOVÁ, Jana a Lucia MATEJKOVÁ, 2015. *Bibliografia odbornej literatúry k prekladu právnych textov*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave. ISBN 978-80-223-4008-3.

a ohlasy M. Papáka, ktoré svedčia o inšpiratívnosti monografie pre mnohé ďalšie vedecké publikácie, vrátane dizertačných prác z odborného prekladu s podobnou tematikou. Z tých vyberáme napr.:

- [4] PAPÁK, Michal, 2012. O preklade pasívnych konštrukcií v legislatívnych textoch Európskej únie. In: *Forlang: cudzie jazyky v akademickom prostredí: periodický zborník vedeckých príspevkov*. Košice: Technická univerzita v Košiciach, Katedra jazykov, s. 406. ISBN 978-80-553-0982-8. ISSN 1338-5496.

Medzi ďalšie významné vedecké práce kandidátky patrí štúdia v prestížnom britskom karentovanom časopise: BEDNÁROVÁ-GIBOVÁ, Klaudia a Mária MAJHEROVÁ, 2021. Academic literary translators: a happy 'elite' or not? Some insights from correlational research. In: *The Translator*. Roč. 27, č. 2, s. 167-189. ISSN 1355-6509. Štúdia je súčasťou dlhodobého výskumného plánu prvej autorky zmapovať rôzne segmenty slovenského prekladateľského priemyslu, s cieľom preskúmať pracovné šťastie prekladateľov (angl. happiness at work, HAW). Prínos štúdie spočíva v jej koncentrácii na umeleckých prekladateľov akademikov, ktorým sa doteraz nevenovala pozornosť v rámci pracovnej spokojnosti vzhľadom na ich marginálny profesijný status. Cieľom štúdie je preskúmať korelácie medzi vybranými sociodemografickými premennými, premennými týkajúcimi sa prestíže povolania a pracovným šťastím (HAW) vo vybranej skupine umeleckých prekladateľov. Výsledky antropocentricky orientovanej štúdie nielenže odкрývajú doteraz nedostatočne preskúmané aspekty seba-percepcie umeleckých prekladateľov vo vzťahu k socio-psychologickým aspektom ich profesionálneho šťastia, ale môžu slúžiť ako návod na skúmanie korelácií v rovnakom, ale aj v odlišnom prekladateľskom mikrohabite v domácom a zahraničnom prekladateľskom prostredí. Význam štúdie spočíva v transdisciplinárnej synergii impulzov z *translatológie*, *sociológie*, a *psychológie*, kombináciou čoho sa poodhaľujú u nás doteraz málo preskúmané aspekty profesionálnej identity zvolenej kohorty prekladateľov vrátane ich pracovných dispozícií aj tendencií. Za jeden z najvýznamnejších ohlasov (t. č. 10 evidovaných citácií) na danú štúdiu považuje kandidátka nasledovnú citáciu v prestížnom karentovanom translatologickom časopise:

- [1] DIAO, Hong, 2022. Translating and literary agenting: Anna Holmwood's Legends of the Condor Heroes. In: *Perspectives: Studies in Translation Theory and Practice*. Roč. 30, č. 6, s. 1059-1073. ISSN 0907-676X. SCOPUS.

Za svoju piatu najvýznamnejšiu publikáciu považuje uchádzačka štúdiu v renomovanom karentovanom časopise *Perspectives*, ktorý spadá pod Taylor & Francis Group vo Veľkej Británii: BEDNÁROVÁ-GIBOVÁ, Klaudia, 2021. Organizational ergonomics of translation as a powerful predictor of translators' happiness at work? In: *Perspectives: Studies in Translation*

Theory and Practice. Roč. 29, č. 3, s. 391-406. ISSN 0907-676X. Kandidátka sa v danej štúdii v duchu sociologického obratu, pri ktorom sa upúšťa od klasického interlingválneho skúmania translátu, koncentruje na proces prekladu ako „situovanú činnosť“, kde sa pertraktujú pracovné podmienky prekladateľa. Kandidátka sa konkrétne sústredila na zložky organizačnej ergonómiky prekladu a ich vplyv na pracovné šťastie slovenských prekladateľov, ktorí pracujú pre prekladateľské agentúry. V štúdii sa skúmajú korelácie medzi podporou pracovného procesu agentúrnych prekladateľov, možnosťou diskutovať o prekladateľských problémoch, autonómiou pri práci, časovým tlakom, jasnosťou termínov, poskytovaním spätnej väzby, rozmanitosťou rutinných činností na jednej strane a šťastím v práci (HAW) na strane druhej. Výskum odhalil signifikantné vzťahy medzi profesionálnym šťastím prekladateľov a ich pracovným prostredím, typom prekladaného textu, časovým tlakom a schopnosťou koncentrovať sa pri práci. Štúdia mapuje potreby prekladateľov ako aktérov prekladateľského procesu v zmysle ich sociopsychologických dimenzií úspešného jedinca, a tým umožňuje aktualizáciu odborných tém v rámci profesionálnej prípravy prekladateľov tak, aby sa zvýšila ich pripravenosť na súčasný trh práce aj z tohto hľadiska. Publikácia má priamy dosah na spoločenskú prax, pretože z antropocentrickej perspektívy je zameraná na človeka prekladateľa, jeho humánny rozmer a potreby, a prispieva tak k formovaniu kognitívnej empatie pre profesiu prekladateľa, ktorá doposiaľ v našom recepčnom priestore výrazne absentuje. Zároveň publikácia upozorňuje prekladateľov na zodpovednú úlohu sociopsychologického manažéra svojich vlastných interných potrieb, na ktoré sa nesmie zabúdať v súčasnej kritickej dobe, keď sa well-being stáva ohrozenou entitou reality pracovného života. V súčasnosti eviduje uchádzačka na predmetnú štúdiu 12 zahraničných ohlasov (z toho 7 SCOPUSových), pričom za najdôležitejšie možno považovať nasledovné citácie od uznávaných zahraničných translatológov v renomovaných publikáciách, a to:

[1] RODRIGUEZ-CASTRO, Monica, 2024. Extrinsic sources of translator job satisfaction: revisiting critical factors in a multifaceted construct. In: *Translation Spaces*. Roč. 13, č. 1, s. 32-53. ISSN 2211-3711. WOS:001224799500001; SCOPUS.

[3] ROTHWELL, Andrew, MOORKENS, Joss, FERNÁNDEZ-PARRA, María et al., 2023. *Translation Tools and Technologies*. New York: Routledge, Taylor & Francis Group, s. 207, 220. ISBN 978-0-367-75033-6.

[1] BOLANOS-MEDINA, Alicia, 2022. Translation psychology: broadening the research framework. In: S. HUBSCHER-DAVIDSON a K. LEHR, eds. *The Psychology of Translation: an Interdisciplinary Approach*. London: Taylor & Francis Group, s. 9-37. ISBN 978-100078963-8. SCOPUS.

[3] EHRENSBERGER-DOW, Maureen, 2021. Ergonomics and translation workplaces. In: Y. GAMBIER a L. VAN DOORSLAER, eds. *Handbook of Translation Studies* [online]. Amsterdam: John Benjamins. ISBN 978-90-272-0887-3. Dostupné z: <https://benjamins.com/catalog/hts.5.erg1>

Z hľadiska celkových najvýznamnejších ohlasov na svoje vedecké výsledky kandidátka uvádza okrem vyššie spomínaných citácií od renomovaného profesora translatológie a bývalého prezidenta asociácie European Society for Translation Studies (EST) v r. 2010 – 2016 A. Pyma:

[3] PYM, Anthony, 2016. *Translation Solutions for Many Languages: Histories of a Flawed Dream*. London: Bloomsbury Publishing, s. 165, 267. ISBN 978-1-4742-6110-4.

na svoju zahraničnú monografiu GIBOVÁ, Klaudia, 2012. *Translation Procedures in the Non-literary and Literary Text Compared* (based on an analysis of an EU institutional-legal text and novel excerpt "The Shack" by William P. Young). Norderstedt: BOD. ISBN 978-3-8448-0466-9. Mimoriadne významným ohlasom je takisto citácia od belgickej translatologičky prof. S. Vandepitte:

[3] VANDEPITTE, Sonia, 2022. Translation process research and methods. In: A. FERREIRA a John W. SCHWIETER, eds. *Introduction to Translation and Interpreting Studies*. New Jersey: Wiley - Blackwell, s. 289. ISBN 978-1-119-68527-2.

na zahraničnú indexovanú štúdiu BEDNÁROVÁ-GIBOVÁ, Klaudia, 2020. Exploring the literary translator's work-related happiness: the case study of Slovakia. In: *Across Languages and Cultures. A Multidisciplinary Journal for Translation and Interpreting Studies*. Roč. 21, č. 1, s. 67-87. ISSN 1585-1923. V tejto súvislosti uchádzačka považuje za dôležité spomenúť i skutočnosť, že daná štúdia bola po inštitútovom výbere na IAA FF PU navrhnutá do fakultného výberu nominácií na Cenu dekana FF PU za daný rok publikovania.

V Prešove 24. 9. 2024

.....

doc. PhDr. Klaudia Bednárová-Gibová, PhD.